

Рівненський державний гуманітарний університет

Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва
імені Степана Шевчука

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЯ І МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО (текстиль)

ОК 14

Спеціальність **В3 Декоративне мистецтво та ремесла**

Освітня програма **Декоративне мистецтво**

Інститут, факультет **Художньо-педагогічний**

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма з **Технології і матеріалознавства** для здобувачів вищої освіти

за освітньою програмою **Декоративне мистецтво.**

Мова навчання - **українська.**

Розробники: Локшук І.М., старший викладач.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри **Образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука**

Протокол від “ 25 ” вересня 2025 року № 8

Завідувач кафедри _____ (доц. Власюк О.П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією художньо-педагогічного факультету

Протокол від “ 29 ” вересня 2025 року № 8

Голова навчально-методичної комісії _____ (доц. Власюк О.П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

©Розробники, 2025 рік

© РДГУ, 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>В3 Декоративне мистецтво та ремесла</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Освітній рівень: <u>бакалавр</u>	6 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		34 год.	год.
		Самостійна робота	
		80 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
Залік – 1 семестр			
<p>Передумови для вивчення дисципліни (перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше).</p> <p>Ефективність засвоєння дисципліни «Технологія і матеріалознавство» значно покращиться при суміжному опануванні матеріалу таких дисциплін як: «Теорія мистецтва», «Кольорознавство», «Основи композиції», «Історія декоративного мистецтва», «Рисунок», «Живопис».</p>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Технологія і матеріалознавство» є формування у студентів цілісного уявлення, базових теоретичних та практичних знань про технологію виготовлення й варіанти декорування текстильних виробів, використання необхідного інструментарію та матеріалів для створення мистецького продукту.

Завдання навчальної дисципліни:

- розвиток знань з мистецтва батику (художнього розпису), його аналізу, інтерпретації та синтезу, необхідних для здобуття кваліфікації бакалавра образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації.
- розвиток знань з мистецтва художнього ткацтва, його аналізу, інтерпретації та синтезу, необхідних для здобуття кваліфікації бакалавра образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації.
- експерименти щодо використання різних текстильних технік та технологій, способів нанесення малюнку на тканину.
- орієнтація в культурно-мистецьких процесах, розвинута здатність практично застосовувати знання та вміння, креативне мислення та здатність генерувати творчі ідеї.

3. Очікувані результати навчання

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна «Технологія і матеріалознавство» забезпечує набуття студентами компетентностей.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 06. Здатність застосовувати базові знання та навички у практичній діяльності.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 04. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

ФК 09. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

Програмні результати навчання

ПР 02. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПР 06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Особливості ткацького виробництва: історія та сучасність.

Лекція 1. (3 год) Будова та властивості волокнуутворюючих полімерів. Натуральні волокна рослинного та тваринного походження. Хімічні волокна. Ткацтво, класифікація текстильних переплетень. Гобелен.

Лабораторне заняття №1. Ткацькі переплетення. Клас простих переплетень (полотняне, саржеве, сатинове, атласне). **(8 год)**

Змістовий модуль 2.

Історичне джерело виникнення та розвитку мистецтва батика.

Лекція 2. (3 год) Індонезія – батьківщина батика. Види батика (гарячий, холодний, вільний розпис, вузликівий батик). Мистецтво батика в Україні.

Лабораторне заняття №2. Батик. Обладнання для створення батика. **(6 год)**

Лабораторне заняття №3. Комплект серветок (вузликівий батик). **(10 год)**

Лабораторне заняття №4. Декоративне панно (гарячий батик). **(10 год)**

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Особливості ткацького виробництва: історія та сучасність.												
Лекція 1. Будова та властивості волокнуутворюючих полімерів. Натуральні волокна рослинного та тваринного походження. Хімічні волокна. Ткацтво, класифікація текстильних переплетень. Гобелен.	3	3										
Лабораторне заняття 1. Ткацькі переплетення. Клас простих переплетень (полотняне, саржеве, сатинове, атласне).	32			8		24						
Разом за змістовим модулем 1	35	3		8		24						

Змістовий модуль 2.

Історичне джерело виникнення та розвитку мистецтва батика.

Лекція 2. Індонезія – батьківщина батика. Види батика (гарячий, холодний, вільний розпис, вузликовий батик). Мистецтво батика в Україні.	3	3										
Лабораторне заняття 2. Батик. Обладнання для створення батика.	18			6		12						
Лабораторне заняття 3. Комплект серветок (вузликовий батик).	22			10		20						
Лабораторне заняття 4. Декоративне панно (гарячий батик).	22			10		24						
Разом за змістовим модулем 2	65	3		26		56						
Усього годин	120	6		34		80						

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лабораторне заняття №1. Ткацькі переплетення. Клас простих переплетень (полотняне, саржеве, сатинове, атласне).	8
2	Лабораторне заняття №2. Батик. Обладнання для створення батика.	6
3	Лабораторне заняття №3. Комплект серветок (вузликовий батик).	10
4	Лабораторне заняття №4. Декоративне панно (гарячий батик).	10
	Разом	34

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота №1. Основні види ручного ткацтва. Інструменти та пристрої для ткання. Експериментальні проби.	24
2	Самостійна робота №2. Експериментальні проби створення вузликового батика.	12
3	Самостійна робота №3. Вузликівий батик. Виконання в матеріалі окремих етапів роботи.	20

4	Самостійна робота №4. Творче ескізування декоративної композиції (панно). Гарячий батик. Виконання в матеріалі окремих етапів роботи.	24
	Разом	80

11. Методи навчання

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
- МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);
- МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

12. Методи оцінювання

- МО1 – екзамени;
- МО2 – усне або письмове опитування;
- МО3 – колоквиум;
- МО4 – тестування;
- МО5 – командні проєкти;
- МО6 – реферати, есе;
- МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
- МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
- МО10 – залік.

13. Засоби діагностики результатів навчання (засобами оцінювання та методами демонстрування результатів можуть бути:

- екзамен;
- комплексні екзамен;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проєкти;
- командні проєкти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах;
- інші види.

14. Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивний-варіативний)	добре	зараховано
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове

оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ та оцінка за екзамен.

15. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для заліку

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2			
Лаб.1	Лаб.2	Лаб.3	Лаб.4	100
25	25	25	25	

Порядок оскарження оцінок

Процедура оскарження оцінок регулюється внутрішніми нормативними документами навчального закладу, саме **ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У РІВНЕНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ-2024** https://www.rshu.edu.ua/images/rshu/pol_oop_2025.pdf пункт 6.12.2.6.

16. Методичне забезпечення

- навчальний контент (конспект лекцій);
- тематика і зміст лабораторних робіт;
- завдання до самостійної роботи.

17. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Класифікація текстильних волокон згідно їх походження та хімічного складу.
2. Порівняльна характеристика натуральних та хімічних волокон.
3. Надати характеристику ткацьким переплетення (полотняне, саржеве, сатинове, атласне).
4. Виявлення переваг фарбування текстильних матеріалів натуральними барвниками.
5. Виявлення переваг фарбування текстильних матеріалів аніліновими барвниками.
6. Дати визначення терміну «батик» та розкрити історію його походження і розвитку.
7. Дати визначення терміну «батик» й висвітлити історію його зародження в Україні.
8. Проаналізувати технологічні особливості гарячого батику.

9. Технологія виконання холодного батику.
10. Вузликівий батик – найдавніший метод орнаментації тканини.
11. Здійснити порівняльний аналіз розпису тканин техніками холодного, гарячого та вузликового батику.
12. Сучасний стан текстильної промисловості в Україні.
13. Народні та професійні тканини – їх взаємозв'язки та розбіжності.
14. Проаналізувати текстильні осередки країни, регіону.
15. Виставки декоративно-прикладного мистецтва – крок до популяризації народного та професійного мистецтва.

18. Рекомендована література

Основна

1. Білан М., Стельмащук Г. Український стрій. Львів: Фенікс, 2000. 328 с.
2. Винничук В. Орнаменти у вишивці та ткацтві Волині. Луцьк: Надстир'я, 2004. 160 с.
3. Гром Г., Оршанський Л. Основи технології ткання: ткацькі пристрої та проектування тканих виробів: навч.-метод. посіб. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2023. 98 с.
4. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник / Я.Запаско (керівник авторського колективу). У 2 т. Львів: Афіша, 2000. Т. 1. 364 с.
5. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник / Я.Запаско (керівник авторського колективу). У 2 т. Львів: Афіша, 2000. Т. 2. 400 с.
6. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках “великого стилю”. К.: Либідь, 2005. 280 с.
7. Локшук І. Художні серпанкові тканини : проблема збереження та спроба відтворення сучасними майстрами // Вісник Львівської національної академії мистецтв. Львів : ЛНАМ, 2017. Вип. 34. С. 116-128.
8. Матеріалознавство: методичні вказівки до лабораторних робіт для студентів спеціальності “Технології легкої промисловості” / М.Кущевський, Г.Швець. – Хмельницький: ХНУ, 2019. 155 с.
9. Никорак О. Українська народна тканина ХІХ-ХХ ст. Типологія, локалізація, художні особливості. Частина І. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України). – Львів: Афіша, 2004. 584 с.
10. Ніколаєва Т. Український костюм. Надія на ренесанс. К.: Дніпро, 2005. 320 с.
11. Основи текстильного матеріалознавства: підручник для студ. вищих навч. закладів / Н. П. Супрун, Ю. С. Шустов. - К. : КНУТД, 2009. - 293 с.
12. Пилипчук О., Полубок А. Рішення творчого задуму художньо-декоративної форми в залежності від застосованих матеріалів. Science Rise. 2019. № 4. С. 36–39.

13. Подолянчук С. Змістове наповнення та особливості вивчення матеріалознавства під час підготовки бакалаврів декоративного мистецтва. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». 2020. Вип. 93. С. 111-116.
14. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). К.: Редакція вісника “АНТ”; Ніжин: ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2005. 400 с.
15. Семак З. Текстильне матеріалознавство (волокна, пряжа, нитки): Навчальний посібник. Київ : ІДСО, 2018. 247 с.
16. Семак З. Текстильне матеріалознавство. К.: ІСДО, 1996. 208 с.
17. Семак З. Фарбування, друкування, ручний художній розпис тканин. К.: ІСДО, 1993. 272 с.
18. Федор О. Екологічність сучасних матеріалів в оздобленні інтер'єру. Науковий вісник Закарпатського художнього інституту. 2012. № 2. С. 245–250.
19. Чегусова З. Професійне декоративне мистецтво України доби глобалізації / голов. ред. Г. Скрипник. К.: ArtHuss, 2024. 560 с.
20. Яковець Ю., Щуцька Г. Використання екологічних та нетрадиційних матеріалів для виготовлення та оздоблення галантерейних виробів. Технології та дизайн. 2019. № 4.

Допоміжна

1. Виставка мистецтва одного села. Серпанкове розмаїття Поліського краю. К., 2003. 16 с.
2. Кириченко М., Кириченко І. Основи образотворчої грамоти: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2002. 190 с.
3. Локшук І.М. Західне Полісся: тканини майстрів с. Велимче Ратнівського району //Український та європейський мистецькі простори: історія, теорія, практика: Тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції / упоряд. О. А. Сташук, Л. В. Крайлюк. Рівне: РДГУ, 2019. С. 33-35.
4. Локшук І. Осередки традиційного художнього ткацтва рівненського Полісся кінця XIX – поч. XXI століття // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв : зб. наук. праць. Х. : ХДАДМ, 2014. № 7. С. 23-27.
5. Михайленко В., Яковлев М. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення). К.: Каравела, 2004. 304 с.
6. Пасічний А. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 216 с.
7. Художники Рівненщини. Альманах / Редактор-упорядник Б.Столярчук. Рівне: Видавець О.Зень, ВАТ “Рівненська друкарня”, 2008. 100 с.

8. Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ - середини ХХ ст. Структурування, методологія, художні позиції. Львів: Українські технології, 2005. 528 с.
9. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. 112 с.

19. Інформаційні (інтернет) ресурси

1. «Гобелен очима молоді» – виставку студентських робіт відкрили у Рівному. Відео за посиланням <https://youtu.be/P2ckPQILyco> .
Фотоматеріал з виставки за посиланням https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid05YDGMBAsy2zN4GtZfyAaAYTDqqFwKPqLKrD61N6USFZjvfTT5juGiM2hmxfJFGJG1&id=100010277553848
2. Етапи створення та художні особливості тканин села Борове Рівненської області (за експедиційними матеріалами І.М. Локшук). Відео за посиланням <https://youtu.be/m43M9SyJhpI>
3. Майстер-клас із ткацтва на текстильних рамах. Відео за посиланням <https://youtu.be/CPaIr3hCr2I>
4. Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету. Сайт бібліотеки <https://library.rshu.edu.ua/>
5. Процес створення гобелена презентовано у рубриці «Артополіс». Відео з героїнею Іриною Локшук за посиланням https://youtu.be/0_qCjuauwv0
6. Рівненська обласна бібліотека для молоді. Сайт бібліотеки <https://ulibrv.com.ua/>
7. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека. Сайт бібліотеки <http://libr.rv.ua/>

Робоча програма навчальної дисципліни _____
(назва навчальної дисципліни)

перезатверджена без змін та доповнень / зі змінами та доповненнями на 20__-20__
навчальний рік

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)